

GEORG GEIB: ISTORIA UNUI MIC ORAȘ* (VI)

ȘTEFĂNIȚA-MIHAELA UNGUREANU

XIX

Această situație¹ s-a menținut până în iunie 1916, când trupele austriece, în urma luptelor pierdute lângă Nistru și Prut, au trebuit să se retragă din nou, iar rușii au înaintat până la Pasul Mestecăniș, la Iacobenii. De această dată, în timpul retragerii, trupele austriece au fost cele care au distrus podul de cale ferată de peste râul Humor.

Pentru Bucovina, și mai ales pentru orașul Gura Humorului, cea de-a doua ocupație a avut urmări incomparabil mai grele decât prima. În data de 28 iunie 1916, la Păltinoasa (la circa 4 km de Gura Humorului), trupele austriece au opus o rezistență acerbă, timp de cinci ore, timp în care rușii au suferit pierderi masive – în cimitirul orășenesc și în curtea bisericii ortodoxe se află îngropați peste 200 de soldați ruși. Ca urmare, toată furia inamicilor s-a îndreptat asupra orașului lipsit de apărare, numeroase construcții fiind distruse în timpul acestor lupte din cauza exploziilor de grenade și a focurilor de mitralieră. Comandantul trupelor rusești, generalul Keller – de altfel, un locuitor de origine germană din Zona Baltică – a ordonat preotului paroh catolic Morosiewicz ca, în 12 ore, să strângă pentru soldați pâine, carne, orz, zahăr ș. a. În caz contrar, atât preotul, cât și locuitorii orașului urmau să fie trimiși în Siberia.

Trupele rusești invadatoare nu mai erau la fel de disciplinate ca la începutul războiului, nu se mai comportau la fel de demn, deseori chiar cu bunăvoință față de populația suferindă. De această dată ele se transformaseră în hoarde lacome, prădătoare, deja infestate de otrava iudeo-marxistă. Ofițerii puteau cu greu să mai păstreze o oarecare ordine în rândul trupelor. Așadar, în 29 iunie, la o zi după intrarea în oraș, hoardele rusești au început să jefuiască magazinele și au dat foc centrului orașului. Au dat de înțeles că, de fapt, au vrut să ardă doar casele evreilor. În mod surprinzător, generalul Keller a apărut acest incident josnic, motivând că și germanii ar fi procedat la fel în provinciile rusești. Astfel au ars până la temelii 120 de case din oraș. Centrul orașului devenise un morman de ruine. Au ars

* Text tradus și îngrijit de: Ștefănița-Mihaela Ungureanu.

¹ În martie 1915, instituțiile locale din Gura Humorului și-au reluat activitatea (n. tr.).

complet nu doar casele evreilor, ci și cele ale creștinilor. Orașul și-a revenit din această nenorocire abia mai târziu, după război. Mulți ani după încheierea păcii s-au mai putut vedea, încă, urmele incendiului.

Rușii au desființat Consiliul local și au trecut conducerea treburilor comunității, mai întâi, în sarcina germanului Johann Gehl, apoi a românului Emilian Danilevici și, în cele din urmă, a profesorului de gimnaziu Leon Tokaryk, care, datorită originii sale rusești, a putut feri orașul de alte necazuri. Clădirile publice ale orașului au fost transformate în spitale și cazărmi. Profesorii și elevii Gimnaziului Real din Gura Humorului s-au refugiat, în mare parte, la cel din Viena, unde directorul instituției din acea vreme, Franz Olschewski, a ținut cursuri cu aprobarea autorităților. Clădirea gimnaziului [din Gura Humorului – n. tr.] a fost complet devastată. Biblioteca bogată și colecțiile au fost distruse. Însă cea mai mare pierdere pentru oraș a constituit-o distrugerea registrelor funciare, întocmite începând cu anul 1879 și salvate în timpul incendiului din 1899.

Din cauza terorii rusești, mulți locuitori s-au refugiat pe căi ascunse, chiar și după retragerea dușmanilor, în România, care pe atunci încă nu declarase război Monarhiei. Din România, acești fugari au putut trece apoi în Ungaria și în provinciile vestice ale Monarhiei Austro-Ungare.

Paguba provocată de ruși a fost uriașă. Pădurile au fost și ele pustiite fără milă. Din păcate, direct sau pe ascuns, la aceste jafuri participau și mulți locuitori. Pe de altă parte, vânatul din marile păduri care mărgineau Gura Humorului a avut enorm de suferit. Înainte de război, pădurile humorene alcătuiau ținutul cel mai bogat în vânat al Bucovinei. Fondul Religionar Greco-Ortodox a construit aici case de vânatoare și a angajat numeroși pădurari. Acum, vânatul a fost ucis cu cruzime, atât de ofițerii ruși, cât și de localnici. Într-o zonă foarte apropiată de gara Ilișești, care se afla în mijlocul pădurii, la aproximativ 6 km de Gura Humorului, un singur ofițer rus a împușcat într-un timp foarte scurt 48 de cerbi. Nici până astăzi vânatul nu și-a mai revenit de pe urma acestui măcel îngrozitor. De asemenea, renumiții păstrăvi roșii din râul Moldova au fost uciși în mod barbar cu dinamită, bombe și otravă.

La scurt timp, însă, a urmat cunoscuta destrămare a trupelor rusești, și, după Pacea de la Brest-Litovsk, acestea s-au retras, nu înainte de a fura o mare parte dintre vitele locuitorilor. Mai întâi, orașul a fost ocupat de o divizie a Regimentului Român de Infanterie Nr. 16 din Fălticeni, condus de colonelul Ioan. Câteva zile mai târziu au intrat în oraș și trupele austriece.

După retragerea inamicului, a apărut un altul: sărăcia. Alimentele și alte obiecte de trebuință lipseau cu desăvârșire. Din această cauză, prețurile au crescut până la limita imposibilului. În plus, și soldații austrieci se comportau mai degrabă ca niște dușmani, decât ca prieteni. Gardurile au fost dărâmate, mobila a fost ridicată din locuințe, nefiind folosită doar local, ci și expediată, de multe ori, cu trenul. Locuitorii care nu se întorseseră, încă, din refugiu, au suferit pagube și mai mari. La sfârșitul lui octombrie 1918, Monarhia Austro-Ungară s-a prăbușit.

XX

În primele zile de după căderea Monarhiei Austro-Ungare, câțiva indivizi de rea credință au încercat să jefuiască magazinele și să perturbe liniștea orașului, trăgând pe la toate colțurile cu arme rămase de la război. Mulțumită intervenției energice a lui George a lui Precop Netea, cetățean și consilier local român, în curând aceste vandalisme au fost oprite și ordinea a fost reinstaurată. Era revigorant și liniștitor să-l vezi pe acest țăran român, simplu, dar însuflețit de o dorință neclintită de ordine și dreptate, cum se plimba cu bastonul său gros pe străzile orașului și avea grijă ca toate să fie în bună rânduială.

La 10 noiembrie 1918, trupele române conduse de generalul Neculcea, au pătruns în sudul Bucovinei, orașul Gura Humorului intrând și el sub ocupație militară. Administrația militară, instalată în oraș sub conducerea maiorului Constantin Climescu, a durat până în iunie 1920.

Se poate afirma că ordinea a fost instaurată imediat în toate sectoarele vieții statale și economice. Instituțiile și școlile și-au reluat activitatea nestânjenite. Mai departe, trebuie evidențiat faptul că germanii, care reprezentau peste 40% din populația orașului, au adoptat cu loialitate noua ordine și au dovedit, în toate situațiile, încredere și susținere. În declarația de unire, prezentată în decembrie 1918 de Consiliul Popular German din Cernăuți, acest fapt este considerat ca fiind valabil pentru întreaga Bucovină.

Imediat după instalarea administrației militare, Consiliul local a fost dizolvat, administrația orășenească fiind încredințată amintitului George a lui Precop Netea. Să ne oprim aici pentru a face o scurtă retrospectivă a administrației comunale de la ocuparea așezării de către trupele austriece, în 1774, până în prezent.

Până în anul 1853, sarcina de administrare a satului de la acea vreme și jurisdicția civilă le reveneau „judecătorului local” (lat. „judex” – rom. „vornic”) și celor patru „bătrâni”, cei mai în vârstă din comunitate. Judecătorul aplana conflictele dintre localnici. În cazurile mai grele erau chemați și bătrânii. Dacă nu se putea lua o hotărâre de comun acord, cel care decidea era judecătorul. În situații foarte grave, mai ales crime, cazul era judecat de cele trei tribunale publice, de la Cernăuți, Siret și Suceava.

După desființarea percepțiilor, acestea au fost înlocuite cu birouri districtuale, cărora le-au fost arondate tribunale districtuale și birouri fiscale. Astfel, și în Gura Humorului s-au înființat, în anul 1855, un Tribunal și un Birou Fiscal. Până atunci, judecătorul local era numit, de regulă, pentru un an de zile, de către un împuternicit al Domeniului. Pentru munca depusă, el era scutit de anumite

dări. În afară de aceasta, mai avea dreptul la o zi de robotă prestată pentru el de către fiecare locuitor al așezării.

Unele dintre numele acestor judecători au rămas consemnate până astăzi. În anul 1815, „judex” era un anume Josef Opitz, de meserie „faber”, adică fierar; în anul 1816 – Gottfried Schmied, „judex humorensis”; în anul 1818 – Ioannes Ferster, „judecător”, iar în anul 1820 – Johann Rump [Ioan Rump], „judecător local”.

Din anul 1849 s-a păstrat un contract de vânzare-cumpărare, autentificat nu numai de receptorul Karl Uhlig, ci și de doi judecători în același timp, și anume: Josef Horwath – „judecător local” și Dumitru Pașcovici – „vornic”. Acesta din urmă și-a trecut semnătura sub textul contractului, cu litere chirilice. Este posibil ca cei doi judecători să-și fi exercitat funcția în același timp, unul pentru populația germană, celălalt pentru populația românească. Această situație este confirmată și de faptul că judecătorul german Josef Horwath folosea un sigiliu comunal rotund, pe care este reprezentat un cerb alergând și care avea inscripția „Gurahomora – Comunitatea germană”, în timp ce celălalt judecător avea tot un sigiliu rotund, pe care era reprezentat un mănunchi de spice cu o seceră, având inscripția cu litere chirilice „Satul Gurahomora”.

După desființarea percepțiilor, în anul 1853 judecătorul a fost ales pentru prima oară de către cetățeni. Primul judecător ales în acest mod a fost maestrul lăcătuș Josef Kampani, care a ocupat această funcție până în anul 1863, când se publică noua lege a alegerilor comunale. În acest an este ales în fruntea comunei pălărierul Heinrich Heck, căruia, din 1867 până în 1893, îi urmează din nou Josef Kampani, în timpul căruia s-au petrecut numeroase schimbări și înnoiri benefice.

În primul rând, amintim înființarea unei păduri comunale, despre care se discuta și mai înainte. Avera comunei a fost evaluată și inventariată. În timpul acestui primar s-au înființat: Cimitirul nou, Oficiul comunal, noile școli populare (care au ars mai târziu), herghelia, cuptorul de ars țigla și hanul comunal.

XXI

În anul 1888 a fost construită linia de cale ferată Dărmănești-Câmpulung, prelungită ulterior până la Vatra Dornei și la granița cu Transilvania. Odată cu construirea acestei căi ferate a început, de fapt, dezvoltarea localității, care, datorită poziției favorabile, între șes și munte, a devenit curând o zonă de tranzit pentru cele două regiuni.

La construirea căii ferate amintite au participat numeroși muncitori italieni din Tirolul de Sud (Trient), unii dintre ei stabilindu-se definitiv aici, ocupându-se cu agricultura și cu lucrări de cioplire în piatră. Astfel se explică prezența în zonă a unor familii cu nume italianesc: Gott, Scalzeri, Fassa, Bardelli, Carari. În urma conviețuirii cu localnicii germani și, mai ales, datorită serviciului religios catolic, aceștia au învățat și limba germană. Familiile Kampani și Ziegelli au venit, însă,

mult mai de mult la Gura Humorului. Ei sunt urmașii soldaților din companiile care au staționat aici până în 1866.

În decembrie 1893 a fost ales primar românul Gavril Pașcovici, director de bancă. În timpul mandatului său s-a acordat o mare atenție dezvoltării localității ca stațiune. În acest scop au fost îmbunătățite străzile, mai ales cele care duceau spre râu, au fost montate cabine de baie lângă râul Moldova, iar Arinișul, o pădurice minunată de pe malul opus, a fost amenajat pentru plimbări și relaxare. Cu ajutorul Administrației Silvice s-au făcut poteci ușor de străbătut prin frumoasa pădure de brazi și fagi, până la Vârful Măgura, cel mai înalt pisc din împrejurimile orașului Gura Humorului, precum și până la podul de la Izvor. Astfel, localitatea și-a dobândit renumele de stațiune, iar în verile următoare au început să vină tot mai mulți turiști în căutare de odihnă. În timpul aceluiași mandat se înființează și Prefectura. Pașcovici a murit în anul 1895.

Succesorul său a fost un fermier german, originar din Sudetengau, pe nume Karl Klostermann. În timpul acestui primar a izbucnit marele incendiu. Eforturile deosebite ale acestuia au făcut ca orașul să renască, mai frumos decât înainte. Străzile aveau acum trotuare. S-au construit halele orașenești și s-a început îndiguirea pârâului Humor. Această ultimă măsură avea o importanță deosebită, deoarece pârâul Humor se umfla deseori în urma ploilor torențiale și inunda mai ales partea de nord-vest a orașului, provocând pagube uriașe.

Din nefericire, aceste lucrări atât de necesare au fost întrerupte de Primul Război Mondial și nu au mai fost reluate ulterior. După pensionarea sa (în 1900), bătrânul și onorabilul țaran german Karl Klostermann a rămas același om binevoitor, gata să ajute oricând cu un sfat întru binele comunității.

Următorul primar a fost notarul public Valerian Halip. În timpul mandatului său, prin decret imperial, Gura Humorului a fost ridicată la rang de oraș. În cronica localității, despre Valerian Halip se spun următoarele: „Acest om energic și inteligent a reușit să sporească faima așezării și să contribuie imens la modernizarea ei”. Cea mai mare realizare a sa a fost înființarea Băncii de Credit. Datorită unei administrări eficiente, aceasta a devenit prima instituție de creditare din sudul Bucovinei. În jurul anului 1930, în ciuda crizei de la acea vreme, veniturile au atins suma considerabilă de 20 de milioane lei. Valerian Halip a fost cel care a înființat Școala primară românească din Gura Humorului, oferind populației de origine română posibilitatea de a-și înscrie copiii la cursuri în limba maternă.

După Halip a urmat, de patru ori la rând, din 1905 până în 1919, antreprenorul de construcții Titus Winzinger. Acest german extrem de onest, care în viața privată era un om foarte modest și simplu, a răsplătit din plin încrederea pe care i-a acordat-o populația orașului.

În timpul activității sale ca primar s-a construit noua Școală de Fete, o clădire cu două etaje care, mai apoi, a fost pusă la dispoziția Gimnaziului Real. De asemenea, au fost luate toate măsurile pentru ca gimnaziul să poată avea o clădire proprie. Izbucnirea războiului, în anul 1914, a împiedicat, însă, realizarea acestui frumos plan, care nu s-a materializat nici după încetarea conflagrației.

Prin achiziționarea Morii și a Gaterului Gemenariu, T. Winzinger a asigurat orașului profituri substanțiale. El a dispus pavarea străzilor, efectuarea lucrărilor de canalizare, construirea abatorului. Tot în timpul mandatului său a fost construită linia de cale ferată forestieră cu ecartament îngust, care trecea de-a lungul văii pârâului Humor, de la Gura Humorului până la Poiana Micului. Prin facilitarea transportării cantității uriașe de lemn din Valea Humorului, această cale ferată a contribuit esențial la progresul economic al orașului și la dezvoltarea industriei lemnului pe plan local.

Din păcate, în timpul războiului, tot ceea ce a însemnat cale ferată (șine, vagoane, locomotive ș.a.m.d.) s-a pierdut, deoarece a fost luat de ruși. După război, întreaga exploatare forestieră a fost abandonată. Digurile construite au fost, totuși, de mare folos împotriva deselor inundații provocate de pârâul Humor.

Winzinger s-a îngrijit și de crearea unei unități de pompieri, care, sub conducerea îndelungată a maistrului zugrav Eugen Liebich, a devenit o instituție excelent organizată. Este regretabil că și aceasta a fost complet neglijată după război.

XXII

În timpul primei ocupații rusești, T. Winzinger a rămas în oraș. Abia înainte de cea de-a doua ocupație a primit ordin să se retragă, împreună cu restul aparatului administrativ local. În perioada de ocupație rusească, toate activitățile administrative ale orașului au fost preluate, mai întâi, de către germanul Josef Gehl (până în octombrie 1916), apoi de românul Emilian Danilevici și, în cele din urmă, de profesorul de gimnaziu Leon Tokaryk (până la retragerea trupelor rusești). Deoarece știa limba rusă, el a ferit orașul de multe neplăceri. Locuitorii i-au fost recunoscători, cronica orașului amintindu-l în cuvinte elogioase. În baza unui anunț fals, el a fost suspectat de spionaj și, odată cu retragerea trupelor, a fost luat prizonier de către ruși, împreună cu alți cetățeni din oraș. După ce a petrecut câteva luni prin închisorile din Rusia, a fost eliberat.

După căderea Monarhiei Austro-Ungare, primarul Winzinger a ieșit la pensie, postul său fiind preluat de George a lui Precop Netea, pe care l-am amintit deja. Prin intervențiile sale energice, uneori punându-și viața în pericol, acesta a protejat localitatea de numeroase distrugerii. Netea a rămas în funcție până în martie 1920. Succesorii săi au fost: notarul public, dr. Aristarch Gribovschi, agricultorul român Alexandru Netea și, în fine, Constantin Cosmiuc. Acesta din urmă a fost

director de școală, apoi deputat și senator în Parlamentul român, reales de mai multe ori.

Urmaș al unei vechi familii de preoți români, educat atât în spirit românesc, cât și german, Constantin Cosmiuc s-a preocupat, în primul rând, de bunăstarea conașionalilor săi, dar a dovedit un comportament corect și loial și față de interesele populației germane, bucurându-se de simpatia acesteia. Cosmiuc este și autorul cronicii orașului Gura Humorului.

La 1 februarie 1922 s-a înființat un Consiliu local provizoriu, condus de Constantin Ardeleanu, locotenent-major (r.). La 7 martie 1923 au avut loc alegerile pentru primul consiliu local de după război, conform legii administrative austriece, care mai era încă în vigoare. Membrii Consiliului erau 9 români, 9 germani și 9 evrei. Primar a fost ales Constantin Ardeleanu, până în anul 1936. Activitatea sa a avut câteva întreruperi, când, din rațiuni politice, a fost înlocuit: o dată cu directorul școlar Aurelian Larionescu și a doua oară cu Victor Gribovski.

La 11 februarie 1926 au avut loc noi alegeri locale, de această dată după legea administrativă românească. Consiliul local a fost restrâns, în sensul că din rândul celor trei etnii au fost aleși doar câte 4 membri.

Constantin Ardeleanu, un om extrem de energic și cu o viziune modernă, a desfășurat o activitate bogată și s-a bucurat de solidaritatea tuturor, mai ales a germanilor, față de care a manifestat o prietenie sinceră. În timpul său s-a organizat sistemul piețelor din oraș, care s-au înfrumusețat și extins considerabil. Banca de Credit locală a fost restructurată, fapt ce i-a adus mai multă prosperitate.

De asemenea, în timpul lui Constantin Ardeleanu a fost aplicată Reforma agrară, prin care nu doar românii, ci și numeroși agricultori germani au primit pământ. Funcționari destoinici, indiferent de origine, au primit terenuri pentru case. S-au reparat numeroase străzi, iar prin construirea unei centrale electrice, orașul a beneficiat de un sistem de iluminat modern. S-au înființat trei burse regale, pentru elevi talentați, dar nevoiași, și s-a asigurat asistența medicală pentru săraci și bolnavi. Pădurea a fost amenajată și administrată după principii moderne, iar în oraș s-a înființat și o școală de țesătorie.

Ulterior, conducerea chestiunilor administrative a fost preluată de medicul orașului, dr. Chibici, iar în prezent² este primar inspectorul financiar Iacob Paicu.

XXIII

Se poate spune că, prin desființarea Prefecturii și, mai ales, prin închiderea Liceului de Băieți, orașul Gura Humorului a avut de suferit sub aspect economic și

² Presupunem că este vorba despre 11 iulie 1943, data la care s-a publicat capitolul XX din *Istoria unui mic oraș*, în periodicul „Bukarester Tageblatt”, p. 6 (n. tr.).

cultural. Totuși, datorită poziției geografice favorabile, localitatea a rămas în continuare un centru comercial în sudul Bucovinei. Împrejurimile pitorești, pădurea din apropiere și apa rece, limpede a râului Moldova, relieful înalt, precum și condițiile bune și ieftine de cazare și masă fac din această așezare una dintre cele mai căutate stațiuni balneare din țară.

Mulțumită străduințelor dr. Vasile Grosariu, președintele Tribunalului și al Comisiei balneare, s-au efectuat anumite lucrări, care le permit vizitatorilor să ajungă mai ușor în pădure și la râu. Au fost amenajate cabine de baie, s-a construit o punte peste râu și, mai recent, un sanatoriu pentru studenți, chiar în mijlocul pădurii. Orașul este potrivit și ca stațiune de iarnă sau pentru sporturi de iarnă, practicate intens încă de pe vremea când mai exista Școala secundară.

Am mai spus anterior că, după Primul Război Mondial, în ciuda schimbării situației politice, relațiile dintre cele trei naționalități locale erau foarte bune. Germanii din oraș au avut posibilitatea de a se organiza din punct de vedere cultural și economic. Populația germană, cea mai numeroasă – 42% din totalul locuitorilor – era reprezentată astfel: politic – prin filiala locală a Consiliului Popular al Germanilor Bucovineni; cultural – prin filiala locală a fostei Uniuni Creștine Germane, devenită mai târziu Uniunea Culturală Germană din Bucovina, care făcea parte și din Cercul Congregațiilor Marianice, cu orientare mai degrabă confesională.

Îndeosebi filiala locală a Uniunii Culturale era cea care desfășura o intensă activitate culturală și națională. Se organizau multe conferințe și concerte publice. Serbările solstițiului, celebrat anual, simbolizau cel mai bine dorința de conservare a elementului național german în acest colț îndepărtat de lume. Teatrul german de amatori prezenta diverse piese germane, local sau în orașele învecinate, unde trăia o populație germană numeroasă, cum ar fi Câmpulung, Rădăuți și Suceava, contribuind astfel la păstrarea și consolidarea specificului german.

Întrunirile săptămânale, prilejuri de socializare însoțite de cântece și prelegeri, însemnau pentru țăranul, meșteșugarul sau funcționarul german momente de relaxare și întărire spirituală. Filiala locală avea grijă și de comunitățile germane izolate, care aveau o situație grea. Periodic, aceste comunități erau vizitate și li se aduceau cărți și reviste donate de către germanii din Reich (prin intermediul Uniunii Germanilor din Străinătate). Un grup inimos de studenți, învățători și învățătoare a organizat cursuri de vară pentru tinerii care neglijaseră învățământul în limba maternă.

Încă din anul 1929, noul curent, apărut în Reich, a găsit adepți entuziaști și în rândul tineretului german din oraș. *Mein Kampf* era citită pe nerăsuflăte, apoi dezbătută aprins și aclamată în cadrul a numeroase întruniri. La acestea au contribuit în foarte mare măsură studenții din Reich, care își petreceau de multe ori lunile de vară ca oaspeți ai locuitorilor germani din oraș.

Treptat, meșteșugarul și țăranul german s-au apropiat de național-socialism, iar în 1940, la îndemnul de strămutare în Reich, niciun german n-a mai rămas. În

Gura Humorului de astăzi nu mai există aproape deloc etnici germani. În orice caz, prin strămutarea acestora, orașul a avut mult de pierdut. Cel mai puternic se simte lipsa meseriașilor.

Așezarea și-a păstrat, totuși, renumele. Ea se va impune, în continuare, ca centru al industriei lemnului în sudul Bucovinei și ca o excelentă stațiune balneară.

Crucile de piatră din cimitir vor mai aminti, timp de câteva decenii, de germanii stabiliți aici odinioară, până când și ele vor dispărea. Dar sufletul german, care s-a imprimat cumva în peisaj, va dăinui încă multă vreme. Peste o sută de ani, călătorul va simți, instinctiv, că și aici au trăit odată germani.

GEORG GEIB: *ISTORIA UNUI MIC ORAȘ** (VI)

ȘTEFĂNIȚA-MIHAELA UNGUREANU

Georg Geib: *Geschichte einer kleinen Stadt* (VI)

(Zusammenfassung)

In diesem letzten Teil der Geschichte der Stadt Gura Humora wird es über Folgendes berichtet: die zweite russische Besetzung der Stadt; die von den Russen angerichteten Schaden; die Errichtung der rumänischen Militärverwaltung unter der Leitung des Majors Constantin Climescu, nach dem Zusammenbruch der österreichisch-ungarischen Monarchie; eine Kurzgeschichte der Gemeindeverwaltung von 1775 bis 1943; die Beiträge aller Bürgermeister zur Entwicklung und Modernisierung der Stadt; die Nachkriegszeit und die Umsiedlung der Deutschen aus Gura Humora.

Schlüsselwörter und -ausdrücke: Gura Humora, die russische Besetzung, rumänische Militärverwaltung, Geschichte der Gemeindeverwaltung, Umsiedlung der Deutschen.

* Text tradus și îngrijit de: Ștefănița-Mihaela Ungureanu.